

IZHAJA VSAKI DAN

Med ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamezne šteje se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tiskarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Portofino, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nč. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolene. GENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5.20, pol leta 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilni račun št. 841.652. TELEFON št. 11.57.

BRZOJAVNE VESTI.

Konferenca načelnikov klubov v Pragi.

PRAGA 9. „Narodni List“ poroča, da se na Dunaju pretreduje načrt, da bi se sklicalo v Prago konferenco načelnikov klubov vseh deželnozborskih strank. Na tej konferenci bi se poskušalo doseči sporazum glede konstituiranja češkega deželnega zbora. Konferenco naj bi sklical vrhni deželni maršal princ Ferdinand Lobkovic.

Velike vojaške vaje na Meravskem.

VELIKI MEZERIČ 7. Danes so od obeh strani začele prodirati glavne sile, kar mora po dispozicijah dovesti najprej do spopada južno od Rutikava ob cesti, ki vodi iz Velikega Mezariča v Trebič. Zato se je vrhno poveljstvo vojaških vaj nastanilo severnoistočno od Trnove, kamor sta se ob 9. uri v avtomobilu podala oba cesarja. Prestolonaslednik je že ob 6. uri zjutraj odšel z načelnikom generalnega štaba v Velike Bitez, kjer utegne priti do večjega spopada med konjenico. Tjakaj je ob 5 in pol uri zjutraj odšel načelnik nemškega generalnega štaba. Vreme je krasno.

VELIKI MEZERIČ 9. Načelnika generalnega štaba romunske armade, generalnega lajtnanta Crainiceanu sta danes na gradu vsprejala oba cesarja. Nemški cesar je povabil generalnega lajtnanta, naj prisostvuje tudi nemakim manevrom.

Pogajanja za sklicanje katoliškega shoda?

LINC 9. Kakor se govori v tukajšnjih dobro poučenih krogih, se vrše med nemškimi klerikali na eni, in slovenskimi ter češkimi na drugi strani ponovna pogajanja za sklicanje katoliškega shoda v mesecu novembru. — Ako pride do delovanja češkega deželnega zbora, se zboljšajo tudi nade za sklicanje splošnega katoliškega shoda. Ako pa ne pride do sporazuma bo sklican splošni avstrijski katoliški shod leta 1910. Na sklicanje posebnega nemško-avstrijskega shoda se menda ne mieli več.

„Veleizdajniški proces“ v Zagrebu.

ZAGREB 9. Ob velikanskem navalu obdinstva je danes prišel državni pravdnik svoj govor.

Zrakoplovstvo.

BEROLIN 9. Orville Wright je danes predpoludne v navzočnosti prestolonaslednika in prestolonaslednice napravil dva krajša poleta, ki sta popolnoma vspela. In enem poletov je bil vprejet tudi en pasajir.

FRIEDRICHSHAFEN, 9. Zrakoplov „Zeppelin III“ se je ob 8 uri 45 min. predpol. dvignil v zrak v vrtensberškim kraljem in njegovim spremstvom ter grofom Zeppelinom in stalno posadko. Krasno vreme je povzročilo polet poprečno čez jezero. Ob 9 uri 40 min. se je zrakoplov povrnil, nakar si je kralj ogledal naprave v Manzellu. Ob 11. uri se je zrakoplov s kraljem zopet dvignil v zrak ter krenil v smeri proti gradu Meinav, je potni križaril nad jezerom ter se na to vrnil v Friedrichshafen.

Napad na rusko pošto.

SAMARB 9. — V minoli noči je banda osemmljenih z revolverji in bombami oboroženih roparjev napadla pošto na postaji Mias. Roparji so ugrabili 80.000 rubljev. Pri napadu so bili ubiti trije redarji in en čuvaj, deset mož je pa bilo težko ranjenih. Roparji

so prerezali brzozjavne žice ter so potem zbežali na lokomotivi.

Izvolški obliše Berolina.

BEROLIN 9. „Lokal-Anzeiger“ poroča iz Petrograda: Izvolški se na povratku s svojega letovišča ustavi nekoliko dni v Berlinu, od koder se poda v Petrograd.

Grozovitosti Mulej Hafida.

TANGER, 8. — Sultan Mulej Hafid je vsprejel angleškega in francoskega konzula, ki sta mu izročila noto diplomatskega zbora, v kateri se oboja grozovitosti izvršene po starrem običaju na upornikih.

Sultan je vzel na znanje vsebino note ter je izjavil, da bodo odalej vse take kazni odpravljene po vsem Maroku. Pooblastil je konzule, naj ta odgovor uradno sporoče diplomatskemu zboru.

Kreta.

ATENE 9. Iz Kanee je došla semkaj vest, da se je med kretejskimi politiki sestavila skupina, ki agitira za kandidature vojvode Tecka, avka kralja Edvarda, na mesto guvernerja. Zagovorniki te kandidature pravijo, da se zamore preprečiti poslabšanje sedanjega stanja stvari na Kreti le, ako se na mesto guvernerja postavi kneza, kateremu ne bi mogla Turčija prigovarjati.

Iz Persije.

TEHERAN 9. Bivši šah Mohamed Ali je danes popoldne odpotoval v Rusijo.

Boji v Severni Afriki.

MELILA 9. General Marina se je podal v Mulej Aliherov, da se pogaja o mirovnih pogojih. Tamošnji sovražni rodovi so se podvržili in obljubili, da položijo orožje. Ni pa prišlo še do popolnega sporazumjenja in zato si je general Marina pridržal talce. — Sovražne čete so se približale Zocco el Arbi, streljanje iz topov jih je pa poglalo v beg.

GRŠKA.

BRINDISI 9. Prestolonaslednik Konstantin je dospel semkaj s parnikom avstrijskega Lloydja in je danes ob 7. uri zjutraj potoval dalje v Monakovo.

ATENE 8. Ruski topničarki „Korejec“ in „Kivinec“ sta dospeli v Faleronski zaliv. Prihodnji teden pripluje tja neka druga angleška eskadra. Isto tako pričakuje tamkaj avstrijska eskadra, obstoječo iz križarjev „Nadvojvoda Karol“, „Ferdinand Maks“, in „Friderik“.

TURČIJA.

CARIGRAD 9. Porta je dovolila Srbiji prevoz preko Saina 45.000 kg. dinamita in 50 milijonov patron iz Francije.

Severni tečaj odkrit.

Dr. Cook je poslal po Eskima.

KODANJ 9. Dr. Cook je naprosil kapitana Sverdrupa, naj najme ladjo in odpotuje na Kap Jork v svrhu, da vkrcna oba Eskima, ki sta ga spremljala na severni tečaj ter naj ju čim prej privede v Kodanj.

„Brz. biro Ritzau“ je prejel od gospe Road Amundsen sledečo pismo: Londona: „Daily Chronicle“ od 4. t. m. piše, češ, da je moj mož demencialno poročilo dr. Cooka, po katerem sta Eskima, ki sta ga spremljala na severni tečaj, njegovo izjavo potrdila, da je dosegel severni tečaj. Ta trditve je povsem neresnična. Ista je tem čudnejša, ker sem v svojem razgovoru z dopisnikom „Daily Chronicle“ ponovno naglašala, da je bil dr. Cook na severnem tečaju. Moj mož ni najmanj ne

dvomi o tem in zato Vas prosim, da demantujete gorenjo trditve.

Dr. Cook odpotuje iz Kodanija.

KODANJ 9. Dr. Cook odpotuje od tukaj jutri zvečer. Pred odhodom bo imel konferenco na vseučilišču; ob tej priliki bo imenovan častnim doktorjem. Sodi se, da poda dr. Cook na tej konferenci nekatera pojasnila, ki dokažajo, da je res dosegel severni tečaj. Na slavnosti bo navzoč tudi prestolonaslednik.

Izvidek iz poročila Peary-ja.

LONDON 9. Posebna izdaja „Timesa“ je priobčila sledeči kratki izvidek iz poročila Peary-ja o njegovi ekspediciji, ki ga je Peary brzojavil iz Battle Harborja kakor uvod svojega popolnega poročila: Parnik „Roosevelt“ je odplul iz New Yorka dne 6. julija 1908, iz Sidneya pa 17. julija 1908 in je došel na Kap Jork v Grönlandiji dne 1. avgusta. Dne 8. avgusta je parnik odšel iz Etaha v Grönlandiji in je dne 1. septembra došel na Kap Sheridan v Grönlandu, kjer je preživel. Peary je ostavil parnik „Roosevelt“ dne 15. februarja 1909 na sanah, dne 1. marca je s Kapa Kolumbia krenil v severni smeri, 2. marca je dosegel angleški rekord, od 2. do 11. marca ga je zadrževala odprta voda, dne 11. marca je prekoratil 84. širinsko stopinjo, dne 15. marca je naletel na odprt kanal ledu, 18. marca je prekoratil 85. širinsko stopinjo, štiri dni pozneje 86. širinsko stopinjo in je 28. marca došel do nekakega odprtega kanala, 28. marca je dosegel norveški rekord in sledečega dne italijanski rekord, dne 26. marca je zopet naletel na odprt kanal, 27. marca je prekoratil 87. širinsko stopinjo, 28. je dosegel ameriški rekord, 29. marca je naletel na odprt kanal in 30. marca ga je zadrževala odprta voda. Dne 2. aprila je prekoratil 88. širinsko stopinjo, dne 4. aprila 89. šir. stopinjo in je dosegel severni tečaj dne 1. aprila 1909. Dne 7. aprila 1909 je odpotoval s severnega tečaja in je dne 23. aprila dosegel Kap Kolumbia. Dne 27. aprila se je zopet vkrcal na parnik „Roosevelt“, dne 18. julija je ostavil Kap Sheridan, dne 18. avgusta je potoval na Kap Sabine in 26. avgusta je odpotoval s Kapa Jork.

Vsi člani ekspedicije so zdravi dospeli v Indian Harbour izvezemsi profesorja Marvina, ki je dne 10. aprila po nesreči utonil 45 milj severno od Kapa Kolumbija.

Peary na potu v New-Jork.

BEROLIE 9. Peary dospe danes v Chateaubai na vzročni obali Labradorja in odpluje potem v New-Jork, kamor utegne dospeti v soboto ali nedeljo. Mnogo uglednih oseb mu hoče iti nasproti do Sidneya. Tudi njegova rodbina se sestane ž njim v Sidneyu.

Pariz 9. „Figaro“ demantuje v neki brzojavki iz Rima vest, češ, da ima potovanje kardinala Satolija na Francosko političen pomen in da se gre izlasti za katoliške zavode. Kardinal ni prejel od papeža nikake misije in potuje v Pariz edino le iz zdravstvenih ozir.

Italijanski glas o avstrijskem problemu

I. V zagrebškem „Tagblattu“ čitamo neki intervju (razgovor) o poskusih za češko-nemško sporazumljenje.

Izpraševani parlamentarec prevoja šanse teh poskusov in s tem v zvezi bitstvo avstrij-

skega narodnostnega problema — podajam pa le glavne misli in esencijske točke iz nje govih izjavljanj — tako-le:

Pogajanja ne bodo imela vspeha že zato, ker Čehi vtrajajo na svojem državno-pravnem stališču, dočim zahtevajo Nemci izvedenje narodne avtonomije. Zahteva izhajajoča iz tega nasprotstva, ne dopušča nade do sporazumjenja. Ti stališči obeh strani sta krivi in nezdružljivi.

Češko stališče proti narodni avtonomiji je zgrešeno, ker žrtvuje lastne rojake v Šleziji, na Niže-Avstrijskem, Slovake na Ogrskem in celo rojake na Moravskem.

Jednako nedoslednost zagrešajo Nemci. Navdušujejo se za avtonomijo svojega ozemlja na Češkem, ker imajo tam relativno manjšino; hkratu pa nočejo nič čuti o izvedenju narodne avtonomije v deželah, kjer so druge narodnosti v manjšini; v Trentinu Italijani, na Stajarskem in Koroskem Slovenci, na Ogrskem nemadjarake narodnosti.

Na reševanju problemov, tikačjih se narodnega vprašanja, postopajo na obeh straneh brez premisleka. Italijani pa so se naveličali, da bi vedno hodili po kostanjih v ogenj z druge. Čehi so po lastni krivdi zašli v zagato. Ako bi se bili mesto — da se love za državnim pravom — držali programa Palackega iz leta 1848., bi bilo že davno prišlo do mogočne zveze večine narodov države, ne izvezemsi Italijanov, proti kateri bi bili Nemci in eventualno tudi Poljaki obnemogli. Skupna Avstrija bi bila že davno zvezna država svobodnih, avtonomnih narodov, dočim gre sedanjí narodnostni boj v prilog le reakcionarnim elementom in pomaga umetno daljšati ostanek dualizma.

Vendar meni ta parlamentarec, da bo eventualni avspah sedanjih češko-nemških pogajanj na korist bodočemu mirnemu razvoju stvari v Avstriji. Kajti: ako bi se Nemci in Čehi sporazumeli že sedaj, bi bila rešitev italijanskega, jugoslovanskega in maloruskega vprašanja le otežena in odložena za nedogledne čase. Italijani, Jugoslovani, Malorusi in Romuni bi bili prepuščeni svoji usodi. Narodno vprašanje treba rešiti hkratu za vso monarhijo in na isti podlagi. Zato morajo tlačeni narodi istodobno in vsej državi, v vseh jezikovno mešanih krajih nadljevati boj, ako hočejo izsiliti spremembo ustava na jedino zdravi podlagi narodne avtonomije.

Ti so enunciacije, ki prijetno zvane na ušesa. To je glas gorečega propagatorja načela narodne avtonomije: načela svobode in samodoločbe vseh narodov brez razlike. Ali čutu zadoščenja, ki ga vzbuja v nas ta muzika, se pridružuje trdi čut skoro da osupnenja, ko doznajemo iz zagrebškega lista, kdo je muzikant, da je Italijan, ki je tako trezno, bistro, pravično in dalekogledno analiziral avstrijski narodnostni problem. Jeden ita-janski poslanec je, ki se je tako toplo navdušil za rešitev avstrijskega problema, kakor si jo mora želeti, kdor je v resnici prijatelj svobode in enakosti po načelu modernega demokratizma, kateri jedini mora dati solidno podlago za mirno življenje in plemenito medsebojno tekmovanje med narodi.

Ali po predčitanju teh enunciacij se nismo mogli ob vsem zadoščenju ubraniti čutnega trpkosti in grenkobe. Od lepih in plemenitih misli in načel, ki jih razvija italijanski poslanec nam je bila v hipu naša misel pri politični praksi njegovih rojakov

veje kostanjev na prekrasno obločnico. Pogledal sem nehoče na njegove oči in sem videl, da so polne solz. Potegnil je robc iz žepa in si jih utrl.

„Tak dim je tu danes, štíplje me v oči“, je spregovoril suho in zopet molčal. Zrak je bil svez in dima ni bilo.

Naglo je spil in plačal. Vzel je klobuk in mi podal roko.

„Poidem približno za teden dni v Trst“, je rekel hladno. Predno sem mogel spregovoriti besedo, mi je stisnil roko in odšel.

Premišljeval sem o njem. Njegovo vedenje, njegova zunanost mi je bila nerazumljiva.

Čez nekaj časa sta prišla dva izmed onih, ki so igrali karte takrat v sobi. Seta sta k meni.

„Revež, gospod svetnik“, je spregovoril eden, „ali že veste?“ je vprašal mene.

„Ne, kaj se je zgodilo?“ sem vprašal hitro.

„Eh, danes mu je ušla žena z nekim igralcem ali pevcem. Govoril se, da sta šla v Trst ali v Italijo. Revež, zelo ga pominjajem.“

Povedal sem, da je bil tu pred pol ure, in rekel, da odpotuje jutri v Trst.

(Zvršetak pride).

PODLISTEK.

Roman starega gospoda.

Češki spisal I. S. Machar. Poslov. T. L.

„Rekel sem že. Živita v zakonu že dve leti in sta zelo srečna.“ je odgovoril pripovedovalec nekako černo, morda zaradi tega, ker je njegova povest napravila tako malo efekta pri poslušalcih.

„To ni noben roman, nima nobenega pravega konca“, je menil zopet oni, „romani se zaključujejo sedaj žalostno. To je vsakdanja dogoba in nič drugega.“

„Sicer, kdo ve, ali ne bo imelo to žalosten konec“, je menil drugi, „človek ne ve, kaj ga čaka jutri.“

„Dvomim, zelo dvomim“, je odgovoril zopet pripovedovalec, „živita skupaj naravnost urečno. Ona ga skoro obožuje. Poljubljuje ga strastno in ga baje ne imenuje drugače nego: papa.“

„Vraga verjamim ženski“, je zamrmral zopet prvi in citiral iz neke pesmi:

„Ima sanjave oči, gladka lica,

a v arcu topost ali laž...“

„In zato daja desetec tej majhni žabi z ragljo“, sem spregovoril jaz.

„Da, zato, ker je baje njegovi soprogi čudovito podobna. Pozna se po tem, da ima svojo ženo zelo rad.“

„Ta žaba prodaja raglje, a nosi seboj samo eno. To je le poseben način beračenja“, je menil drugi.

Pogovor se je obrnil s tem na drug tir. Govorilo se je o beračih, prestarjih, redkvičarjih, alaščičarjih, o piskrovezih in o ljudski bedi sploh.

III.

Pozneje sem se shajal pogostje s stariim gospodom v oni gostilni. Razgovor z njim me je zanimal vedno. Veliko je potoval, veliko videl in vedel pripovedovati. Njegovo pripovedovanje ni bilo natančna razprava te ali one dežele, njega so zanimala le podrobnosti, kakoršnjih ne najdete v nobeni potopisni knjigi in ki so pogostokrat zelo smešne, a vedno zabavne.

Ah, to so bili prijetni večeri... Bila je zima.

Zunaj je padal sneg ali pa je zmrzovalo. V gostilni je bilo prijetno toplo, tobakov dim se nam je vil okoli glav in se gromadil ob atropu, kakor siv oblak; govorili smo, smejali se in odhajali zadovoljni domov.

v naših primorskih deželah. Med teorijo in prakso zija propad.

Ta razgovor priobčen v zagrebškem listu, nam je zopet živo postavil pred oči tisti pečat neiskrenosti, nedoslednosti, zavratnosti in izdajstva na naših, ki ga ima vsa italijanska politika od davno do danes.

Gospodarski vestnik.

Sporočila o važnejših gospodarskih pojavih zlasti na Balkanu; potem pa: delavski trg (zvišanje ali znižanje produkcije, blagovne cene, štrajki itd.); veleprodajna (karteli, trusti, monopoli); seoseljalna politika (delavsko zavarovanje, brezposelnost itd.); zavarovalstvo; elektrika in vodne sile; kovine; stavljeni materiali (kamenje, cement, opeka les itd.); promet na suhem (železnice, avtomobili itd.); promet na vodi (parobrodi, luke, kanali); promet v zraku (letalniki, zrakoplovi itd.); izselništvo; konsum (sladkor, kava, petrolej itd.); nova podjetja itd., itd.

Sestavlja PLUTUS.

Izselništvo.

Tekom julija se je odpeljalo iz Trsta preko morja skupaj 1607 oseb in sicer je šla večina (1176) v Severno Ameriko, manjšina (431) pa v žitrodne dežele ob reki La Plata v južni Ameriki. Vse skupaj je šlo v letošnjem letu do avgusta preko Trsta 12.886 izseljencev t. j. za 8005 ljudij več, nego lani ob tem času; in sicer je šla večina (10.035) v Severno in ostali del (2851) v Južno Ameriko.

Iz vse Avstro-Ogrske se je izselilo v Severno Ameriko od 1. januarja do 1. avgusta 1909 141.393 podanikov t. j., za 637 več, nego ob lanskem istem roku. Največ izseljencev smo poslali iz naše monarhije v Združene države leta 1907, tako da smo zaostali le malo za italijanskim selništvom, kar je razvidno iz sledečih primerov:

271.955	Avstro Ogrska
294.061	Italija
92.936	Nemčija

Eso leto poprej, 1906, je šlo v vso Ameriko 511.935 Italijanov in 308.002 Avstro-Ogrskih podanikov (iz Avstrije relativno in absolutno manje nego iz Ogrske t. j. 136.534 proti 171.478). Kolosalno izseljevanje iz Italije, pa se je zadnje čase precej utavilo, kar je pripisovati gospodarski probudi Italije. — Tako je šlo iz Italije med 1891—1900 povprečno 5 glav na 1000 v Ameriko in iz Avstro Ogrske istočasno samo 1 in pol, sedaj pa smo si že nekaj let razmeroma zelo blizu.

Vsega skupaj je šlo zadnjih 90 let (1820—1909) najmanj 25 milijonov takih izseljencev iz Evrope v Ameriko, ki so ostali tam za vse svoje življenje. Povprečno prihaja zadnje čase vsako leto en milijon glav tujega elementa samo v Združene države.

Nemški izseljenci so padali leto za letom do konca minulega stoletja:

1881	221.000
1891	120.000
1897	24.000

potem pa se je pričelo število zopet polagoma dvigati.

Dodatno k pregledu, ki smo ga objavili v zadnjem pregledu, tičoč se Hamburga, vstajemo danes še Bremen in tako se pokaže, da je šlo v prvih sedmih mesecih tekočega leta preko Bremena in Hamburga vsega skupaj 172.585 oseb onostran morja, t. j. za 106.441 glav več nego lani ob tem času.

Šole! Šole! Šole!

Še nekaj o šolskem škandalu v Avstriji. V krasnih čeških krajih pod Krušnymi Horami obdržavali so te dni češki stariši več skupščin, da protestirajo proti šolskemu škandalu, ki kriči povsod v tej državi, kjer poleg Slovanov živi kaj Nemcev.

Iz tozadevnih resolucij dozajemo, da je pod Krušnymi Horami 23.000 čeških šolskih otrok. Gospoda Nemci so preskrbeli nemških šolskih otrok za smeh 9000 otrok, dočim 14.000 čeških otrok morajo v nemške šole. Šolska poslopja za češke šole se nabavljajo v — hlevih, v senikih t. j. d. Meščanskih šol za Čehe sploh ni!

Krasna je ta fotografija nemške politike v Avstriji. Zaponite si to S'ovenci, ker tudi nam se tako godi v marsikaterem kraju naše domovine.

Službeno stanje okraj. šolskih nadzornikov v Avstriji

(Dopis)

Je tako, da ga ni enakega v nobenem drugem stanu. Okr. šolske nadzornike imenujejo za določeno dobo, navadno za 6 let. Ako v tej dobi nadzornik vestno in točno izpolnjuje svoje dolžnosti, bi bilo pričakovati, da ga bodo imenovali stalnim na tem mestu. A temu ni tako. Ako ugaia političnim strankam ga puščajo še za 6 let na dosedanjem mestu; gorč pa, ako se je zameril vladajočim političnim strankam, tudi ako je najposobnejši strokovnjak. — V tem slučaju je odstavljen kakor nadzornik, mora iti v službo na svoje prejšnje mesto in zgoditi se utegne, da prejšnji njegov podrejenec postane njegov viši in nadzornik. Te razmere silno škodujejo ugledu stanu in napredku šole.

Kaj pa je s plačili teh funkcionarjev? Nadzornik A. je po svoji prejšnji službi ravnotej ali profesor srednje šole, on dobiva svojo prejšnjo plačo. Včasih se dogaja, da mora poleg službe nadzornika opravljati tudi službo profesorja, biti mora v tem slučaju

čudapolen dvočlovek po poklicu. Nadzornik B. je bil ljudski učitelj in vnaprejem kakor nadzornik tudi svojo prejšnjo plačo. Tako se dogaja, da 2 funkcionarja z istim delom, z istim številom službenih let in prilično z isto starostjo, imata zelo različne dohodke, prvi do K 6000, a drugi do K 1550 na leto. Kdo pa ju plačuje? Prvega država, drugega pa dežela, a vendar imata oba pred svojim naslovom pridevek „cesarsko-kraljevi“, da si država sama ta častni pridevek jako malo uvaža. Kajti šolski nadzornik iz vrst ljudskih učiteljev ni uvrščen v noben činovni razred drž. uradnikov, nima pričakovati od države za starost nikake oskrbe, ne za se ne za člene svoje družine in ne uživa po državnih železnicah nikakih olajšav.

To si je država zelo ugodno prirojila, češ: jaz trošim 1000—1200 K na leto za potnično nadzorniku, dežela naj ga plača, saj je dovolj, da mu dovoljujem postavljati pred svoj naslov pridevek „cesarsko-kraljevi“.

Je-li še kateri drugi stan, ki ima slično stališče? Ali je še katera druga država izven Avstrije, ki bi tako mačehovski postopala s toliko važnimi funkcionarji? Le pri nas v Avstriji je to možno, kjer pa je Galicija izvzeta menda zato, ker od tam navadno prihajajo — avstrijski finančni ministri! Koliko časa še bodo druge kronovine trošile za vzdrževanje okrajnih šolskih nadzornikov, ki bi jih že davno morala država vprejeti v svojo popolno oskrbo?

Babilonska teorija.

Vseučiliški profesor in češki državni posl. dr. Drtina je objavil razpravo, v kateri dokazuje, da imajo Čehi pravico do čeških šol na Niže Avstrijskem, ker zakon o narodni enakopravnosti ne velja za gotove teritorije, ampak za individue, ki sestavljajo narod.

Dunajski „Zeit“ polemizuje v „Babilonska teorija“ naslovljenem članku proti omenjeni teoriji prof. Drtine, dokazujoč, da bi po omenjeni teoriji postal Dunaj ne dvojezično, ampak devetjezično mesto.

Če bi n. pr. prišel slučajno v Prago kak italij. delavec, bi imel tudi pravico zahtevati, da se uraduje žnjim v italijanskem jeziku. Sploh, da bi privedla prof. Drtinova teorija do splošne babilonske zmešnjave.

No, „Zeit“ je v tem slučaju na popolnoma krivem potu; ona vso stvar enostavno pretirava, vopostavlja trditve, in izvaja iz istih zaključke, ne kakoršne gotovo nihče ne misli.

Trditve prof. Drtine, da je jezikovno pravo, pravo posameznih individov in ne pravo teritorijev, je popolnoma resnična, a umeje se, da si prof. Drtina tega prava ne misli tako, da bi imel pravico zahtevati Čeh, ki pride v lučnost, da se uraduje z njim v češkem jeziku, ali Italijan, ki pride o Prago, da se uraduje z njim v italijanskem jeziku. — Kakor veljajo za izvrševanja vsakega prava gotovi predpogoji, tako je pač tudi glede jezikovnega prava. In dokler ti pogoji niso dani, se tudi tega prava ne more izvrševati.

Ko bi n. pr. danes zahtevali Slovenci na Dunaju, enakopravnost, bi se nam opravičeno smejal celi svet, ker vendar ni mogoče zahtevati, da bi radi onih par sto, ali recimo tudi par tisoč Slovencev, ki so slučajno na Dunaju, znali vsi javni funkcionarji slovenski. Tu manjkajo pač zakoniti predpogoji, ker se slovenščino ne more smatrati za deželni jezik na Dunaju, kjer je komaj 1—2% Slovencev. A ker je Čehov na Dunaju okoli 20%, se zamore češčino pač smatrati za deželni jezik tam.

V ostalem je res, da vlada glede pojma o jezikovni in narodni enakopravnosti pri nas babilonska zmešnjava, ki je pa vedno v korist Nemcem, tako, da so Nemci, katerih je v Trstu kakih 5%, popolnoma enakopravni, mejtem ko uživa 20% Slovencev v Gradcu iste pravice, kakor — Kitajci.

Zato bi bil res že skrajni čas, da se naredi tej babilonski zmešnjavi konec, in sicer z jezikovnim zakonom, ki naj bi natančno in za celo državo določal rabo posameznih jezikov.

Protest proti madjarskemu nasilju.

Ukrajinsko-maloruski zdravniki iz Galicije, Bukovine in južne Rusije so poslali na kongres zdravnikov v Budimpešti energičen protest, v katerem pravijo, da se iz čisto človekoljubnih motivov ne morejo vdeležiti tega kongresa. Da si je v njih največje zanimanje za ta kongres, vendar jim kraj zasedanja onemogočuje vdeležbo: Kongres se vrši v središču države, kjer so razen madjarskega plemena vsi drugi narodi tlačeni tako, da se sgraja čustvo vsega naobraženega in humanega človeka, ker je tako postopanje v zameh vsakemu napredku in vsaki kulturi. Izlasti trpi maloruski narod v severni Ogrski: „Povzdigamo slovensen protest proti temu pred vsami kolegi vsega kulturnega sveta ter izjavljamo, da bo — dokler bodo na Ogrskem vladale take barbarske razmere — vsako humanno čutečemu človeku onemogočeno, da bi stopal v tesneje, kamo-li prijateljske odnošaje do madjarskega naroda.“

V zaključku prosijo v imenu skupnih, drugih, naprednih človečanskih idej, naj kolegi v Budimpešti ta protest priobčijo ogrskim odločujočim vladnim krogom: Naj bi beseda

take korporacije, kakoršna je mednarodni medicinski kongres, dovedla odločilne faktorje ogrske države do opoznanja — v interesu vsespupnega človečanstva in tudi v lastnem interesu madjarskega naroda!

Slovenska trgovska zbornica v Rusiji.

Petrograd, 9. Minister trgovine in prometa je izročil ministrskemu svetu na proučevanje načrt o „Slovenski trgovski zbornici“, ki jo ustanovljajo v Petrogradu Neoslovani.

Slovenski trgovski zbornici je namen, da bi pospeševala in medsebojno seznanjala slovensko trgovino ter da bi istej odpirala pota v inozemstvo. V ta namen se bodo ustanovljale podružnice v Rusiji in izven nje, informativni uradi; prirejale se bodo periodične razstave, predavanja, izdaval se bo poseben strokovni list.

Slovenska trgovska zbornica je osnovana na široki podlagi, a glavni nje cilj je, da bo zbirala in povzdigala slovenske narode na gospodarskem polju.

Bienertova češko-nemška stopniška konferenca.

V aredo so se sestali pri Bienertu zastopniki čeških strank v češkem deželnem zboru, poslanci dr. Pacak, Mastalka in dr. Skarda.

Izjavili so, da so pripravljeni ozirati se na vse opravičene želje nemških strank, a to le v češkem deželnem zboru samem. Odzvali da so se pozivu ministrskega predsednika, da se pouče o vladnih načrtih, a povdarjali so pri tem izrecno, da se nemško-obstrukcija v češkem deželnem zboru ne sme odkupiti. Tekom daljnjega pogovora so omenjeni posl. opicali veliko razburjenje, ki vlada v vseh slojih češkega naroda radi pregajanja Čehov na Dunaju in Niže-Avstrijskem. Zahtevali so od vlade zadostnega varstva Čehov pred nemškimi nasilstvi; osobito so povdarjali posledice, ki bi utegule navstati, ako bi bila potrjena lex Kolisko-Axmann, ki prepoveduje vse nemške šole na Niže-Avstrijskem. Ministrski predsednik Bienert je povdarjal, da se vlada pri vprašanju čeških šol na Dunaju nikakor ne daja voditi od političkih, ampak edino-le od stvarnih razlogov. On da se torej nadeja, da bo ta zadeva kmale urejena.

Če je Bienert tudi tako mislil, kakor je govoril, da so namreč za vlado ob vprašanju čeških šol na Niže-Avstrijskem merodajni le stvarni in ne politički razlogi potem pa ne more biti drugače, nego da se stvar v kratkem reši na način, za katerega govorijo vsi stvarni razlogi, — tako, da dobe Čehi pravico do svojih šol!

Verska nestrpnost protestantskih Nemcev.

Iz Weimerja na Nemškem poročajo, da je ministerstvo odklonilo potrditev neke učiteljice, ki je bila izvoljena členom učiteljskega zbora neke ljudske šole.

Kakor razlog nepotrjenju navaja ministerstvo, da omenjena učiteljica nima potrebnih zmožnosti za uspešno poučevanje v vseh predmetih, ker je katoliške veroizpovedi.

Po tem poročilu bi se dalo sklepati, da so razmere glede svobode vesti v „prosvitljeni“ Nemčiji precej slabše, nego so bile — povdarjamo: so bile — v Turčiji pod Abdul Hamidom!

Dnevne vesti.

Šolska vest. — Na novoustanovljeno deklisko šolo v ulici Acquedotto je vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda imenovalo kakor voditeljico gospo Miro Engelmano, učiteljico pa gospici Emo Zamejšovo in Rozo Golijevno. Na novo deško vzporednico je pa imenovan g. I. Kosa, dotedanji učitelj na Grosupljam.

Kako Čehi gradijo svoje šole! — Ko so Nemci začeli nabirati „Rosseggerjev milijon“ za nemške šole v čeških krajih, so Čehi takoj odgovorili z nabiranjem četrtmilijonskega daru šolski družbi „Narodni Jednoti Pošumaveki“. In ta narodni dar bo skoro nabran.

Sedaj pa, v odgovor na nemška nasilstva v Spodnji Avstriji nasproti češkim šolam, so začeli Čehi nabirati drug bogati dar svoji „Utrfedni Matici školski“, ki se junaški bori proti potujčevalnim nemškim šolam med češkimi manjšinami. Na predlog gosp. A. Vanicka so odločili mestni očetje Zate Prahe v seji minolega ponedeljka, da se začne z nabiranjem zbirala milijon za kron v kar „Utrfedni Matici školski“. Prvi obol dali so predlagatelj sami: 759 kron.

Tako gradijo Čehi svoje šole! Na tej poti moramo jih nasledovati tudi mi in darovati vsak po svoji moči za našo Ciril-Metodovo družbo.

Vpisovanje v slovenske otroške vrte v okolici začne te dni.

1. Otroški vrtec na Vrdelci via dello Scoglio v domu „Pogrebne družba“ od sobote 11. t. m. od 9. do 12. predp. nadalje.

2. Otroški vrtec v Vrdelci sv. Ivan v hiši dedičev Gasparšič od ponedeljka 13. t. m. od 9. do 12. predp. nadalje.

3. Otroški vrtec v Rojanu blizu cerkve tik „Narodnega doma“ v ponedeljek 13. t. m. od 9. do 12. predp. nadalje.

Otroci naj pridejo v spremstvu starišev ali njih namestnikov. Prinesti je seboj: a) izkaz o rojstvu, (tega doba stariši brezplačno pri župnem uradu, kjer je bil otrok krščen b) spričevalo o stavljenih kozah in c) spričevalo o zdravih očeh.

Stariši! Le držite se poziva ljubljanskega župana Hribarja: „Slovenski otroci v slovenske šole!“ Vodstvo.

Velik korak naprej. — Slovenski stariši pozor! Kakor je že razvidno iz gori objavljenega imenovanja, je naša vrla družba storila zopet velepomemben korak k razvijanju tržaškega slov. šolstva s tem, da je v sredini našega mesta ustanovila drugo samostojno deklisko šolo. Doslej smo imeli na Acquedottu dve paralelki, ki sta spadali pod vodstvo deške šole pri sv. Jakobu. Vodstvo družbe je pa uvidelo, da je potrebna še ena šola, zato je letos iz teh paralelek ustanovilo samostojno šolo, ki bo imela letos tri razrede, drugo šolsko leto štiri itd., da se v petih letih izpopolni v osemrazredno deklisko šolo, oziroma pet razredno in tri razredno meščansko!

Sveda bo ta načrt izvedljiv le tedaj, ako bomo našo družbo tudi izdatno podpirali, da bo mogla prenašati ogromne stroške. Zato bodi v dolžnost vsakemu slov. očetu in materi, da je členom kake podružnice! Posebno je pa to želeli od onih, ki pošiljajo svoje otroke v družbene zavode.

Omenjamo še nekaj. Ker šolsko poslopje pri sv. Jakobu nikakor ne ustreza šolskim zahtevam, namerava osrednje vodstvo pričeti s prihodnjim letom z novo šolsko stavbo. Za uresničenje te ideje bo treba sveda mnogo, mnogo denarja. Zato bi bilo priporočati, naj bi se letoš priredila kaka velika zabava, katere čisti dobiček naj bi bil izključno za fond zgrade. — Želeli bi bilo, da bi se s tem vprašanjem bavila posebno naša vrla mladina, ki tako požrtvovalno in rado sodeluje na narodnih prireditvah!

II. dekl. š. šola družbe sv. Cir. in Met. na Acquedottu. Vpisovanje na novo ustopen učenak za I., II. in III. razred se bo vršilo dne 14. in 15. septembra od 9. do 12. ure dopol. v II. razredu na Acquedottu št. 22. III. nadstopnje. Seboj je prinesti kratni list, zdravniški spričevali o stavljenih kozah ter zdravih očeh. Vodstvo.

Na c. kr. pripravilci za srednje šole na Proseku se prične šolsko leto dne 17. septembra se vs. mašo. Zatem se bode vpisovalo novodošle učence, nakar prične hitro redni pouk. Učenci se morajo javiti v spremstvu starišev, ozir. namestnikov. Prinesti morajo seboj zadnje šol. spričevalo, rojstni kratni list, spričevalo o zdravih očeh in o cepljenju kozic. Vsi oni stariši, ki žele, da bi bili njih otroci deležni tega pouka, se morajo obvezati, da bodo pošiljali svoje otroke potem v daljno izobrazbo na srednje šole. Na one stariše pa, ki bi samo želeli, da bi se njih sinovi navčili kaj nemščine, se ne bo več oziralo.

40-letnice „Čitalnice“ v Dekanih dne 19. t. m. se udeležijo tudi državna in deželna poslanca Masdič in Spindič ter deželna poslanca Pangerc in Valentič.

Morda bi bilo dobro, ako bi onega dne priredili poseben vlak iz Trsta v Dekani? Priporočamo stvar v razmišljanje društvom iz Trsta, ki se udeležijo slavnosti.

Nagrobni spomenik Hrabroslavu Ražmu.

Iz Bazovice nam poročajo: Dne 26. t. m. odkrijemo na slovesen način nagrobni spomenik možu, ki se je pridobil neverljivega zaslug širjenjem slovenske pesmi, vzbujaanjem ljubezni do slovenske glasbene umetnosti, neumornim delom v oživljanju narodne zavesti po tržaški okolici, izlasti pa v naši Bazovici: pok. Hrabroslavu Ražmu. Odbor pevskega društva „Lipa“ se obrača do rodoljubov in bratakih društer, ki jim je bil pokojnik velik dobrotnik, da bi pripomogli s kakim prispevkom, da se pokrije svota, ki še primanjkuje v pokritje skupnega izdatka za spomenik. Dolžni smo, da trajno proslavimo spomin moža, ki je nad 20 let z nesnavadno verno in nesebičnostjo deloval za napredek svojega naroda, društvo „Lipa“ pa tudi ne more iz svojega mnogo dokladati.

Podrobnosti te prireditve priobčimo pravočasno. Isto tako se objavijo tudi darovi.

Za družbo sv. Cirila in Metoda. Piše nam rodoljub:

Za družbo sv. Cirila in Metoda je nabral lanske leto premarljivo delujoči „Klub naprednih akademikov v Celju“ svoto K 600. Isti klub priredi tudi letos povodom obletnice 20. IX. 1908 zbiranje darov v enake narodne namene po Spodnjem Štajerskem. — Želimo vzornim rodoljubom njslojlih vsprejemov v narodnih hišah, kjer se oglašajo. Njihovo delo velja obrambi naše svete slovenske domovine. Tudi iz Grice nam je došlo sporečilo, da nameravajo naši mladi rodoljubi praznovati 20. dan septembra z zbiranjem in z doneski gmotnih prispevkov za družbo sv. Cirila in Metoda.

V Lonjerju se bo vršila veselica v nedeljo. 12. t. m. na prijaznem senčnatem vrtu Čokove gostilne. Lonjer je že od nekdaj ob sedeljah in praznikih priljubljen izletni kraj meščanom. Iz „Bucchetta“ vidi slozna čista ob sadnem drevju in lečdonosnih vinah gorica gori do Lonjerja, kjer v domačih gostilnah dobiš domače poštene in dobre postrežbe. In ko se bliža zrak in toče slato

solnce v morju je ni prijaznejši poti nego je ta do mesta. Ni preblizu, ni predaleč, ni prahu in nadležnih kočij, ne motorjev zares prav udobno.

Zato pa oblikuje skoro vsako nedeljo polno Tržačanov to prijazno slovensko vasico. Žal da prihajajo skoro le Italijani. Slovenca se redko vidi. V nedeljo pa prirede Lonjeri lepo vrtno veselico in tedaj upajo, da bo to dan, ko bodo videli v svoji sredi več slovenskih nego italijanskih tržaških meščanov. Torej na avdanje v Lonjerju v nedeljo popoldan.

Izgubil se je v sredo zvečer od železniške postaje do tramvajske postaje na Opčinah prstan. Pošteni najditelji je naprošen da ga prinese na Upravištvu „Edinost“ proti nagradi.

Popravek. „Ahasverus, večni opazovalec“ opozarja, da se je v članku pod naslovom „Naše realke“ (v „Edinosti“ od 1. 9.) urinil avtorju „lapseus calami“, (ki ga je tudi uredništvo prezrlo) da znano pesem „Slovenec sem“ pripisuje S. Gregorčiču, dočim jo je v resnici zložil v letu 1867 pokojni katehet na tržaški realki, g. Jakob Gomilšak.

Potres. Na c. kr. pomorskem observatoriju v Trstu so pred sinočnjem potresni aparatu zabeležili daljni potres, katerega ognjišče je oddaljeno 8500 km. Začetek ob 6. uri 2'21", maksimum 9.6 mm ob 6. uri 14' 16", konec ob 7. uri 31.

Tržaška mala kronika.

Med vratarjem in najemnikom. — Agent Izidor Mahlberg stanuje v ul. Alessandro Manzoni št. 2, v kateri hiši je že šestajeto leto vratar neki Alojziji Betrame, star 63 let iz Vidma. Med obema ni vladala prava sloga, ker „pipelet“ ni dovoljeval deci Mahlbergovi, da bi se igrala po stopnicah. Najemnik se je šel pritožiti upravičelju in vratar je bil baje odtavljen. Ko se je pa včeraj Mahlberg nahajal pred durmi omenjene hiše, je stari „cerburus“ stopil k njemu, zahteval od njega pojasnila in ga spostrofiriral z besedami: „Prokleti žid!“ Ko mu je Mahlberg odgovoril, da je on le rekel resnico, je Beltrame potegnil nož in planil proti Mahlbergu, ki se je pa pravočasno izognil vdarcu. Tedaj je „pipelet“ zgrabil velik kamen ga zalučal proti svojemu nasprotniku, toda tudi sedaj, ne da bi ga bil zadel. Mahlberg se je na to odstranil; Beltrame pa jo je z nčjem mahnil za njim. Mahlberg, ki mu je bilo tega že dovolj, ga je pa tedaj brocil s tako silo, da se je „cerburus“ kar zvrnil na tla. Pozneje je bil aretiran.

Pijana sodrga. Radi motenja nočnega miru je redar pred sinočnjem poavril skupino pijancev, ki so po ul. della Guardia kričali in razvajali. Eden izmed kričalcev, težak Josip Padal, pa je planil proti redarju, ga prijel za vrat in vrgel na tla. Še le ko je prišel neki drugi redar, se je posrečilo užugati in aretirati Padala. — Drugi so ubili.

Stepla in z noži pobodla sta se včeraj 42 letni težak Ivan Nussdorfer in 54 letni vratar Josip Vitez. Ko sta bila na policijski zavišani, so ju odvedli v bolnišnico.

Raztelesenje Marije Tomé. Včeraj popoldne so raztelesili Marijo Tomé, ono nesrečno dekle, ki se je z Chiussijem zaprla v sobo in se hotela zadušiti s plinom. Raztelesenje je pokazalo, da je Tomé umrla vled zadušitja. Sploh pa ni vsa stvar še končana, kajti želodec in drob prejšnje zvečer še kemično.

Samomor redarja. Včerajšnje tozadevno notico moramo vted došli informacij v toliko popraviti, da se oni redar ni ustrelil radi kake ljubinske sfere, marveč radi družinskih nepravil. — Pokojnik je bil namreč poročen.

Poskus samomora. Sinoči je 18 letna dekla Tereza Schramel, v službi pri neki rodbini v ulici Belvedere št. 4, v veži omenjene hiše izpila precejšnjo dozo neke kisline. Zdravnik z rešilne postaje dr. Tomičti je je prožil prvo pomoč ter jo dal potem odvesti v bolnišnico. Vzrok nesrečnega koraka ni znan.

Surov upnik. Lastnik gostilne „All'antica ardella“ Ivan Zar je predčerašnjem zvečer opomnil 28 letno Marijo Kir radi malega dolga. Ko je ona zaprosila, naj še nekoliko počaka s plačilom, je upnik udaril s pestjo po licu in jej stri nosnico. Surovega upnika so ovadili policijski.

Uzmovič. Neka Uršula Kampert je pred par dnevi prišla sem iz Egipta, da bi se povrnila v svojo domovino, Mrstek. Včeraj se je podala v ljudsko kavarano v ul. Beccherie št. 9. Tu je je neki premeten uzmovič izmaknil novčarko z 32 K, ležalo na mizi. — Okradena Kampert je tatvino prijavila policijski.

Koledar in vreme. — Danes: Nikolaj Tol. sp. — Jutri: Prot in Hijacint muč. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 25.° C. — Vreme včeraj: lepo. Vremenska napoved za Pri-morsko: — Semtertja oblačno. Zmerni vetrovi. Temperatura malo spremenjena.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Mirja“ pri sv. Jakobu priredi v nedeljo dne 12. septembra koncert v proslavo obletnice razvitijske svoje zastave na vrhu „Konsumnega društva“ pri sv. Jakobu

z bogatim iz raznovrstnim programom kakor tudi šaljivo tombolo z mnogimi krasnimi dobroti. Ker se koncert namenja za dne 22. avgusta radi slabega vremena ni mogel vršiti, upa odbor „Mirja“, da ga cenj. občinstvo ter bratska društva posetijo v obilnem številu. — Na veselo svidenje torej v nedeljo na vrhu „Kon. društva“ pri sv. Jakobu!

Glasbena šola „Šentjakobske Čitalnice“. Vpisovanje začne, kakor se razvidi iz oglasa, z današnjim dnem in bo trajalo do 25. t. m. in sicer vsaki dan od 6. do 9. ure zvečer, ob nedeljah pa od 10. do 12. ure predp. — Šola se otvori z 1. oktobrom. Več se razvidi z oglasa.

Telovadno društvo „Sokol“ v Vrdeli, naznanja, da se vrši telovadba redno v dvorani „Nar. doma“ in sicer: 1. Za deklice: ob ponedeljkih in četrtek zvečer. 2. Za moške: ob torkih in sobotah zvečer. 3. Za naraščajo: ob sredah in sobotah od 4. do 5. pop. Ker se začnejo poučevati nove vaje, vpisujejo se nove telovadke in telovadci v gori navedenih dneh. Naraščajo pa vsak dan pri bratu H. Schmidt. K obilni pripravi vabi Odbor.

Darovi.

Za možko podružnico sv. Cir. in Met. se je nabralo v večeli družbi o priliki birme pri g. Lisjak v sp. Brancici K 670. Gospod Ivan Mahnič župnik v p. v Kopru poslal v isti namen K 10. Izobražev. društvo „Morje“ v Sealjanu nabralo o priliki predavanja o „Pridnosti in varčnosti“ K 10 tudi v isti namen. Te svote brani uprava.

Za javno knjižnico „St. Jakobške Čitalnice“ so nabrali g. Sajna ter gci. Ofelija Slegelj in Viktorija Kompara na veselici N. D. O. v Ajdovščini K 2740. Na serenadi, ki jo je priredila Čitalnica novoporočencema g. R. Dobčniku in gci. K. Požar, nabralo se je K 10. Srčna hvala gg. darovateljem in nabiralcem!

Nar. delav. organizacija.

priredi za prihodnjo nedeljo, dne 12. t. m. izlet v Lonjer ob priliki veselice pevskega društva „Zastava“. Zbirališče ob 2. in pol pop. v Bošketo. pri koncu električnega tramvaja.

Tovariši! Lonjer je delavska vas. Pohr-limo v nedeljo v velikem številu v Lonjer, med svoje!

Nocoj ob 8. uri zvečer se vrši se-stanek zaupnikov za Rojan v „Konsumnem društvu“ pri cerkvi. Naprošeni so vsi zaupniki, tudi oni, ki niso prejeli pismenga vabila, naj gotovo pridejo!

Objava.

Valed stalne preselitve na jug se prodaja enonadstropna

Vila

v prijaznem zdraviliškem kraju spodnje Štajerske 2 minute od kolodvora, pod zelo ugodnimi pogoji.

V vili se nahaja 12 večidel opremljenih sob, 2 kuhinji, velika klet (pripravna za vinsko trgovino) dalje lep lepotični, senčni, sadni in zelenjadni vrt, izvirna voda na dveh krajih. — Vsako natančnejše pojasnilo pri lastniku Alojziju Krnjo, Vila Carola, Laški trg, Spodnje Štajerske.

Glasbena šola

Šentjakobske Čitalnice

Campo San Giacomo št. 5, 1 nad.

Vpisovanje za šolsko leto 1909—10 se vrši od 10. do 25. t. m. vsaki dan od 6. do 9. zvečer, ob nedeljah pa od 10. do 12. predpoldne.

Vpisovna 1 K. Šola se otvori 1. oktobra. Stanančnija pojasnila se daje ob označenih urah v gostinjskih prostorih.

Šola obsega v tem letu sledeče oddelke:

- 1) Gosti: I., II. in III. tečaj.
- 2) Pihala (flauta, klarineta itd.) I. tečaj.
- 3) Trobila (trumpeta, rog itd.) I. in II. tečaj.
- 4) Glasovir, I. tečaj.

Vodstvo.

V nedeljo, 12. t. m.

vsil na vrtno

Veselico

pevskega dr. „Adrija“ v Narodnem domu v Barkovljah

Program obsega krasno pevske tačke in dve enodejanki: „Hlače gospoda Kokodka“ ter „Šelski nadzornik“. — Začetek ob 5. popel.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“

Anonimno delo društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trs

:: Pisarna :: Zaloga Cementa

ul. Carradori 16 Riva Grumula 2

Telefon 605. Telefon 23-30

Gospe in gospodične

zadobé v 8 dneh bujne in krepke prsi

po uporabi „Crème Sultana“

Cena Kron 6.— lončku, ki zadostuje in Kron 3:50 lončku za poskušnjo

Mirodilnica Babuder, Trst, ulica Ponterosso št. 10 Tajne pošiljave na vse kraje.

NOVI DOHODI. V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst

ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specialiteta hlač, jop in araje za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Mnenje gospoda Dra. Lazarja Grünfeld

zdravnika v bolnišnici v Bagdadu in Bassorahu.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Štejem si v dolžnost naznaniti Vam, da sem dosegel z Vašim izdelkom Železnato Kina-Vino Serravallo (Vino di China Ferruginoso Serravallo) izvrstne uspehe. Vrhu tega sem zapazil, da je ta izdelek jako uspešen v rekonvalescenci in malokrvnosti.

BASSORAH, 16. avgusta 1907.

Dr. Lazar Grünfeld.

Pohišstvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malanton

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove

(vagal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumov za otroke. Povračniki, močne jope, kožubi in rarnih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremožljivi plašč (pristni angleški). Specialiteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da se je preselila dobroznana prodajalnica kolonij. blaga

GODNIG

Iz ulice Nuova v ulico S. Giovanni št. 8.

Omenjena prodajalnica je bogato založena s kavo, rižem, testenami, sladkorjem in suhim sadjem. V nadi, da me slavno občinstvo priseti z obilnim obiskom, se najtopleje zahvaljujem ter beležim udani

ANTON GODNIG vulgo KOMENC.

Nova prodajalnica manifikturnega blaga

VELIKA IZBERA

G. F. Della Pietra

manifaktturnega blaga in drobnih predmetov.

TRST

ulica Conti št. 10

Specialiteta: Izdelano perilo za moške in ženske.

Platno in razne tkanine.

Predno nakupite pohišstvo, blagovolite obiskati

zalogo pohišstva Angelo Palma

TRST, ulica Giosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in prejemnih sob. posebne olajšave.

novoporočencem

Vesti iz Goriške.

Deželnozbornske volitve na Goriškem. — Narodno-napredna stranka kandidira v splošni volilni skupini: Alojzija Štrekija, državnega poslanca in posestnika v Komnu, dr. Olozija Franko, odvetnika v Gorici in Antona Križniča, župana v Kanalu.

x V gorenji Tribuši se je vršil v nedeljo kmetijski shod. Predaval je ravnatelj dežel. kmetijske šole g. Anton Štrekij. Nabralo se je okoli 120 poslušalcev, ki so pazljivo sledili izvajanjem predavatelja. Tega shoda se je udeležilo tudi mnogo gospodin in deklet. Govornik je povedal v poljudnih besedah kako naj Tribušani delajo, da se kmetijstvo v G. r. Tribuši zboljša, ter da bodo imeli od njega več dobička nego doslej, da jim ne bode treba hoditi iz sicer lepe in rodovitne dežele s trebuhom za kruhom v tuje kraje. Priporočal je zboljšanje raznih nedostatkov pri živinoreji, v sadjarstvu in mlekarstvu. Ženske je posebno zanimal pouk, kako jim je delati da bodo dobivale od svojih kokoši z manjšimi stroški čim več jajc. Poslušalci so se hvaležno zahvaljevali predavatelju za njegov trud. — Zleteti bi bilo, naj bi se taki poučni shodi prirejali čim bolj pogosto in pred vsem v najmanjših in najbolj zanemarjenih selih in občinah naše dežele.

x 10.000 kron je izgubil sluga tuk. kreditnega zavoda. Nenej je na pošto več denarnih pisem, med temi eno naslovljeno na tvrdo E. Tibeletti-Beljak, v katerem je bilo 10 bankovcev po 1000 kron. Ko je imel na pošti oddati pisma je zapazil, da mu manjka ono z zneskom 10.000 K. Kako se je pisno izgubilo, tega do danes ni bilo možno doznati.

x Sadna razstava pri Sv. Luciji ob Soči. Goriško kmetijsko društvo priredi dne 19. t. m. pri Sv. Luciji prvo sadno razstavo, ki je za njo mnogo zanimanja med našimi sadjarji. Razstava bo v Mikuzevi dvorani. Otvori se ob 11. predpoludne in ostane odprta vsaki dan do 26. t. m. Na dan otvoritve pa se bo vršil ob 3. pop. istotam sadjarski shod. Razstavni odbor je že razposlal po deželi posebna navodila, kako se imajo ravnati sadjarji na vpošiljanju vsakovrstnega sadja na razstavo. Od jabolk in brusov se ima prinesiti od vsake vrste po 10 k. madov. Udeležniki razstave naj sporoče razstavnemu odboru, koliko kilogramov ali kvintalov sadja imajo od vsake posamične vrste, ki je razstavljena in po kakih cenah bi to sadje oddali tistim, ki bi prahali po njem. Vsek okraj napravi lahko svojo skupno zbirko (kolektivno izložbo), ki bo posebno označena v razstavnih prostorih. Zaupniki naj vsaj 8 dni pred začetkom razstave naznajo razst. odboru pri Sv. Luciji imena razstavljenih razstavljalcev.

Odbor preskusi primerno število košev za razpošiljanje sadja, potrebno množino lesne volne, avilenege papirja in drugih potrebščin, ki jih lahko dobe razstavljali pri zaupnikih po prav zmerni ceni. Za razstavljalce so določena darila, obstoječa v častnih in pohvalnih diplomah in pa v zbirkah najpripravnijšega sadjarskega orodja. Vse druge podrobnosti se izvedo pri zaupnikih v posamičnih občinah. Priporočamo sadjarjem naj se v čim večjem številu udeležijo te prve razstave! — Mnoogo lepega sadja je v idrijski in tribuški dolini, v Čepovanu, tolminski okolici in tudi v Bovcu.

Vesti iz Istre.

V Opatiji je izbruhnila stavka na električni železnici. (Razlogi stavke nam niso znani. Prosimo svoje prijatelje v Voloskem Opatiji, naj nam poročajo o tem.)

Razpisana služba. — Na c. kr. realki v Puli je razpisano mesto veroučitelja.

Razne vesti.

Visoka starost. V Sarajevu je umrla židovka Sara Haim Kombi v starosti 104 let.

Grozno maščevanje. — Državni svetnik Miklavž Otto, ki je bil ravnatelj neke ljudske šole v Odesi, je bil umorjen zaradi nekakih nerednosti v upravi istega zavoda. Na njegovo mesto je prišel njegov prijatelj profesor Michael Tiškin. Ta kazen je Ottona jako razburila. Ko je imel konečno zapustiti zavod, je petrosil po večih šolskih sobah benzine ter jo zažgal. Petem se je podal z revolverjem v roki v ravnateljsko sobo ter usmrtil Tiškina na kar se je sam umoril. Ogenj je pokončal skoraj celo poslopje ter arhiv. Ogajegavci so potegnili mrljica skoro vsa požgana in razvalin. Otto je zapustil ženo in dva sina.

Morskega psa ulovili. V Kraljevići so 2. t. m. ulovili velikega morskega psa s 6 mladici. Pečnat, ki je dolga 5 in pol metrov, se je zaplela v mrežo za lov tunin, ter jo tako raztrgala, da imajo ribiči 2000 K škode.

Na dopisnici — 13.170 besed. — Čuden rekord je dosegel neki ameriški risar, Farwell v Brooklyn. Posrečilo se mu je na zadnjo stran dopisnice napisati 13.170 besed. Dva tedna je pisal in na uro je mogel napisati le pet vrt. Izbrani stavek, 16 besed, je napisal 878 krat. Pisavo se lahko bere, dasi je najmanjša in najožja do sedaj.

Ljubezen 40-letne ženske. Dne 3. t. m. so našli mrtvo truplo v njenem stanovanju znošno nemško pisateljico, Ilono Potoki, znano v književnem svetu po krasnem stilu, s katerim je opisovala posebno rada veselice in sestanke visoke družbe. Razpravljala je v svojih spisih tudi o ženskem vprašanju. Bila je član uredništva „Fremdenblatta“. Dne 2. t. m. je

še kakor navadno, delala v uredništvu, a ko je prišla na stanovanje, se je zastrupila. — Govori se, da je radi nesrečne ljubezni izvršila samomor. Bilo jej je 40 let in je bila vdova. Živela je dlje časa v Parizu. V zadnjem času je imela intimno razmerje z nekim bančnim uradnikom.

Bizantizem začetkom 20. stoletja. — Povodom cesarjevega potovanja na Tirolsko in Predaleško je bil izdan dvostrani obsegajoči program potovanja. Na teh dveh straneh se nahaja stotina izrazov kakor: najviše potovanje, najviši prihod, najjudanejša poždravljena, najjudanejša pričakovanja, najviša vožnja v kočiji, najviša vožnja, najviši povratek, najmilostiveje odgovoriti, najjudanejša izročitev, najviši odhod i. t. d., seveda so vsi nemščini taki devotni izrazi, ki se jih na slovenski jezik niti ne more prevesti, za kar je zmogla le nemščina. So države v Evropi, v katerih nagovarjajo vladarja oficijelno na kratko z „gospod“, n. pr. „gospod kralj“. Tamkaj se kralj vozi in se ne „blagovoli“ voziti, tamkaj se vladarja nagovarja priprsto, brez „najjudanejša“. Tako se je govorilo v 18. stoletju pred veliko francosko revolucijo, ko še ni bilo državljanov ampak le podednikov.

Mali oglasi

Za 20 K mesečno se odda soba in kuhinja z vporabo vrta v krasnem kraju blizu tramvajске postaje v Boschetu, samo mirni rodbini brez majhnih otrok. Natančneje pri Inzeratnem oddelku Edinosti. 1558

Ubiralec in popravljatelj glasovirjev se priporoča slav. občinstvu Andrej Pecar ulica Dante Alighieri 2, Trst. 1566

Omare za štacune in skladišča, proda Živic, Trgovinska ulica 15. 1552

Ker sem opustil trgovino opravljam hitro inženjerska dela, ter se priporočam Živic, Trgovinska ulica 15. 1553

Na obroke (mesečne ali tedenske) se prodajajo dežniki in blago za moške obleke. — LEVI, Ulica Antonio Caccia 6, prvo. Cene zmerne. 1479

Služkinjo za postrežbo v gostilni in da zna nekoliko kuhati, se sprejme takoj. — Poprašiti v Inzer. odd. Edinosti. 1529

Hiša enonadstropna z vpeljano gostilno se proda v trgu Ajdovičina na Vipavskem. — Več love H. Stibel, Trst, Corso 49. 1541

Pri sv. Ivanu se odda v najem krasen vinograd z vso pripravo. — Naslov pri Inzer. odd. Edinosti. 1547

Sprejem v prodajalno mešanega blaga 14-letnega učenca pošteni staršev z dežele. Ivan Čeh, Rodik, Kozina. 1533

Dvovprežno kočijo skoraj novo, proda jako ceno F. Nemeč v Nabrežini. 1534

Majcen Miloš .. mizar - Trst - ulica Leo štev. 2

priporoča slavnemu občinstvu **svojo mizarnico.** Izdeluje vsakovrstne, tudi najfinejše pohištvo

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ
Dr. Viktor Bandel
Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.
od 9. do 1. in od 3. do 6.

Veliki obrtnijski zavod

Cosovel Giovanni
TRST
ulica Chiozza št. 32
Telefon 1990
Izvršuje vsakovrstna dela v železu in kovini po cenah, da se ni bati konkurence.

Točna in solidna postrežba.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedicij. podjetje
Rudolf Exner, Trst
VIA DELLA STAZIONE št. 17
Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU
Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.
Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge.
Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastni za to pripravljena suha skladišča.
EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČIŠČENJE „VACUM CLEANER“.
IN SHRANJEVANJE PREPROG

Točna in solidna postrežba.

Zaloga cementa
Tovarne Portland-Cementa ... in cementnih plošč
društvo z om. Jam. v Spiljetu
SILVIO MALOSSI
Trst, ulica dei Gelsi št. 3. Telefon 18-89.

Zrebanje nepreklicno dne 6. novembra 1909 ob 8. uri zvečer
Dunajske c. kr. loterije policijskih uradnikov
I. glavni dobitnik K 30.000 vrednosti.
Schottenring št. 11 **Srečka stane 1 K.** Srečke se dobivajo v vseh menjalnicah, loterijskih nabiralnicah in tobakarnah.

Rabite za streho vaših hiš
ERNIT
ŠKRIL
ETERNIT-TOVARNA LJUDEVITA HATSCHKE LINZ, VOCKLABRUCK, DUNAJ, BUDIMPESTA, NYERGES-UJFALU
Glavno zastopstvo in zaloga: V. JANAH in drug., Trst, Via Sanità 25

Poskusite FI-
GOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-
boljše kavno pridelatek. Dobiva se v vseh
boljih prodajalnicah.

Pisalni stroj „MOYA“
z vidno pisavo in premenljivimi črkami je najboljši stroj, ki se prodaja po nizki ceni **Kron 250.-**
Ceniki zastoj in poštne prosto.
Pisati je na:
Glavno zastopstvo v Trstu
ulica Valdirivo št. 23, I.

V odlik. prodajal. obuvala
„Calzoleria Triestina“

Trst, ulica Giosuè Carducci 21
(prej Torrente), dobi se poleg raznih finih čevljev za gospode in gospe sledeče obuvala po najzmernejših cenah in steer:

Moški čevlji iz usnja Boxcalf (za povezati) Kron 9.60
Boxcalf (z elastiko) „ 9.60
Boxcalf Derby „ 10.—
Boxcalf zap. Triumph „ 10.—
Ravno taki čevlji za dečke 1 krono manj. Vsaki par je iz najfinejšega usnja. DELO SOLIDNO.

SLOVENC! SLOVANI
v Trstu! Do znoj je Vaša, da
se poslužujete edino le v ::
slovanski brivnici
v ulici Saverio Mercadante št. 1
:: (blizu Slovanske knjižarne ::
V. GJURIN :: BRIVEC.
ooo Svoji k svojim! ooo

HOTEL „ABBAZIA“
Ulica Geppa št. 20, Trst
(Piazza Caserma) popolnoma prenovljen in preskrbljen z vsem komfortom. Sobe od K 2.— naprej. Omnibus k vsakemu vlaku. Restavracija slov. in nemško kuhinjo. Cene zmerne. Udsni J. Woschitz.

Giuseppe Grisi
Uvoz in izvoz jajc in perutnine
— Izključna prodaja perutnine —
Trst - ulica Campanile št. 15
vis-à-vis Alberti
O priliki Binkoštnih praznikov veliki dohodi kokoši. Specialiteta: letošnji piščanci za pečenje in praženje. Poulards, gosli (stare tri leta), kakor tudi PURANI.

Izvoz jajc, čajnega, kakor tudi navadnega masla. ::
Postrežba na dom.
Luigi Musico
TRST, VIA SAN MAURIZIO 9
Postrežba na dom. Štajerskih in fur lanskkih kokoši in razne divjačine. ::